

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 28 jan. 1952

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Albrechts, Beel, Van den Brink, Joekes, Liefstinck, Mansholt, Mulderije, Peters, Rutten, Staf, Stikker, Teulings, In 't Veld en Wemmers.

Tevens zijn aanwezig de Staatssecretarissen Blom en Götzen.

Secretaris: Wegens ziekte van Drs. J. Middelburg, Jhr.Mr. A.J.M. van Nispen tot Pannerden, Wnd. Secretaris.

---

3. *Uniezaken*

a. *Besprekingen met Prof. Supomo* (Zie notulen MR d.d. 21-1-1952, punt 3g. #Zie ook notulen MR 4/2/52, punt 3a.)

I. *De Unieaangelegenheden*

Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat de besprekingen over de Unieaangelegenheden zijn gesplitst in enerzijds politiek-juridische en anderzijds financieel-economische kwesties.

Voor de politiek-juridische aangelegenheden is een kleine redactiecommissie belast met de opstelling van een algemeen verdrag over de algemene betrekkingen tussen Nederland en Indonesië. Deze besprekingen schijnen niet uitzichtloos. De Indonesiërs zouden niet afkerig zijn van een arbitrageovereenkomst, waartoe nu een ontwerp wordt opgesteld. Voor de overige verdragen wordt o.a. gedacht aan een handels- en monetair verdrag, terwijl de mogelijkheid voor andere verdragen openblijft.

Voor de omschrijving van de menselijke rechten heeft men de conventie van de Raad van Europa als voorbeeld genomen. Aan Indonesische zijde is men geneigd zo min mogelijk op te nemen.

Hoewel de Indonesische delegatie aanvankelijk betoogde, dat alle vroegere overeenkomsten zouden kunnen vervallen, is zij thans toch overgegaan tot een onderzoek naar die overeenkomsten, welke afgeschaft zouden kunnen worden en andere, die van kracht zouden moeten blijven.

Met betrekking tot de voorkeursbehandeling neemt de Indonesische delegatie het standpunt in, dat niet in het algemeen verdrag een algemene clause zou moeten worden opgenomen, maar wel bij concrete onderwerpen van deze voorkeurspositie melding zou kunnen worden gemaakt.

Tot heden zijn er weinig controversionele punten naar voren gekomen; ook over de wijze van het georganiseerd overleg is nog niet gesproken. De Nederlandse delegatie heeft met opzet deze voorzichtige procedure gevolgd.

In de financieel-economische sector zijn enige besprekingen gehouden.

In de centrale commissie is geponeerd, dat er verschillende soorten van overeenkomsten zouden moeten zijn; daarbij ware onderscheid te maken tussen de verdragen, die voor lange termijn worden gesloten en accoorden, die een korte looptijd zouden hebben. Het blijkt, dat ook bij de verdragen directe opzegbaarheid wordt verlangd, waardoor voor Nederland de opzet moeilijk aanvaardbaar zal zijn.

Een Masjumi-afgevaardigde is nog niet overgekomen. Aanvankelijk werd hieraan de conclusie verbonden, dat door die partij aan de besprekingen niet voldoende waarde werd gehecht. Inmiddels is medegedeeld, dat alsnog zo'n afgevaardigde zal overkomen.

Duidelijk is geworden, dat men in Djakarta ongeduldig is. Van onze zijde is er op gewezen, dat deze ingewikkelde materie niet op korte kan worden geregeld. Blijkbaar wil Indonesië resultaten zien. De opzet is mogelijk ook te voorkomen, dat van onze kant te veel eisen

worden gesteld. Staatssecretaris *Götzen* voegt aan het bovenstaande toe, dat in de laatste vergadering van de financieel-economische commissie is gebleken, dat de houding van de Indonesiërs strakker wordt. De gedachte van een overeenkomst sui generis hebben zij opzij gezet. Toen van Nederlandse zijde werd geponeerd, dat voor een investeringsverdrag enige zekerheden nodig zullen zijn, werd geantwoord, dat b.v. bij een Amerikaanse lening ten behoeve van Philips toch ook niet van Nederland waarborgen worden verlangd. Minister *Van den Brink* voegt er aan toe, dat het lid van de Nederlandse delegatie De Waard hem heeft gerapporteerd, dat de besprekingen in deze sector nog niet zonder uitzicht schijnen te zijn.

II. *Nieuw-Guinea*

Staatssecretaris *Blom* merkt op, dat hij ter toelichting van de ontwerpverklaring weinig meer heeft op te merken. Het spijt hem, dat het aldus gesteld moet worden; hij wijst erop, dat Prof. Supomo in de centrale commissie zijn verwondering heeft getoond over de negatieve reactie van de Nederlandse delegatie op het eerste statement van de Indonesische in de Nieuw-Guineakwestie; zijns inziens zou alles op een misverstand berusten. De Staatssecretaris wees er op, dat voor de Nederlandse delegatie moeilijk was een tegemoetkomender standpunt in te nemen nu enerzijds door de Minister-President in de Staten-Generaal was geponeerd, dat het op de weg van de Indonesiërs ligt om het juridisch geschil bij het Uniehof of een andere rechterlijke instantie aanhangig te maken, anderzijds bij de nota over de Talissekwestie was gesteld, dat Nederland zijn bereidheid om besprekingen o.a. over de Nieuw-Guineakwestie te openen zou moeten intrekken, indien Indonesië zou moeten stellen, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea reeds de jure bij Indonesië berust.

Minister *Peters* begint met op te merken, dat zijns inziens de Nieuw-Guineabesprekingen zonder wezenlijk uitzicht zijn. Het gaat er thans om zo ongeschonden mogelijk uit deze besprekingen te komen. Niet weg te cijferen valt, dat Nederland alvorens de besprekingen te beginnen heeft gezegd wel hiertoe bereid te zijn, mits de Indonesische Regering niet zou uitgaan van het standpunt, dat de soevereiniteit de jure reeds bij Indonesië berust. Nu twee maal toch is uitgegaan van voornoemde onaanvaardbare stelling, kan zijns inziens moeilijk anders worden geprocedeerd, dan wordt voorgesteld. Spreker deelt mede, dat Dr. Idenburg betwijfelt of de Indonesische delegatie de verreikende consequenties van haar standpunt wel heeft gezien en gewild. Zijns inziens heeft het zin te proberen enige tijd te winnen en intussen o.a. te bevorderen een vertrouwelijke bespreking tussen Prof. Supomo en Staatssecretaris Blom, waarbij gepeild zou kunnen worden in hoeverre de Indonesische missie inderdaad beoogt tot resultaat te komen. De Minister verwacht hiervan echter niet veel. Dr. Idenburg heeft verder nog aangevoerd, dat hij zeer betwijfelt of internationaal het Nederlandse standpunt steun zal vinden. Tot nu toe heeft Nederland vrijwel nooit deze steun gevonden. De Minister echter is van gevoelen, dat verder uitstel ook kan leiden tot vertroebeling van de verhoudingen.

Minister *Lieftinck* heeft met grote bezorgdheid van het voorstel van de delegatie kennis genomen. Zijns inziens bevat het statement een tegenstrijdigheid. Bezie men de zogenaamde vier suggesties van de Indonesische delegatie scherp dan valt op, dat deze niet behoeven te steunen en met zoveel woorden ook niet steunen op de stelling, dat de soevereiniteit bij Indonesië berust. De Minister acht het juist verder te praten over de vier punten door Mr. Teng naar voren gebracht. De Minister verwacht, dat Nederland voor het internationale forum met deze verklaring belangrijke schade oploopt, vooral ook omdat het de Indonesische Regering niet moeilijk zal vallen aan te tonen, dat in afwijking van de Nederlandse verklaring – dat niet redelijk zou zijn het Indonesische standpunt niet aan te horen – toch na het weergeven van dit standpunt de Nederlandse Regering het niet redelijk heeft geacht de besprekingen eerst goed te beginnen. De Minister is sceptisch gestemd ten aanzien van een eventueel resultaat; hij acht het echter van betekenis, dat onzerzijds het spel zo goed mogelijk wordt gespeeld. Nederland zou naar voren moeten brengen, dat de vier suggesties leiden tot de conclusie, dat de soevereiniteit aan Indonesië moet worden overgedragen. Gevraagd zou moeten worden of men geen andere

voorstellen heeft te doen. Nu Nederland zich bereid heeft verklaard over Nieuw-Guinea te praten kan moeilijk een ander standpunt worden ingenomen. De Minister wijst vervolgens op het belang van de economische en financiële besprekingen. Bereikt men ten aanzien van Nieuw-Guinea geen bevredigende oplossing, dan is naar zijn gevoelen niet te verwachten, dat Nederland in de handelssector preferenties, prioriteiten en verdragen met een lange looptijd verkrijgt. De Indonesiërs rekenen dan op voortgaande vertroebeling van de verhoudingen en zullen daarom onmiddellijke opzegbaarheid van de verdragen willen hebben. Hij bepleit tenslotte het poneren onzerzijds van constructieve oplossingen, omdat anders de financieel-economische verhoudingen wel eens dermate zouden kunnen verslechteren, dat Nederland een ongunstiger positie krijgt dan welk land dan ook.

Minister *Stikker* stelt ook zijnerzijds voorop, dat de Nieuw-Guineakwestie een vrij hopeloze zaak lijkt. Hij geeft boven het ontwerpstatement van de delegatie de voorkeur aan een kort antwoord, waardoor minder houvast wordt geboden voor een tegenaanval. Hij zou voorop willen stellen, dat verschil in juridisch uitgangspunt het plegen van overleg bemoeilijkt en dat het daarom wenselijk is eerst het juridisch geschil uit de weg te ruimen, hetzij door deze kwestie het Uniehof voor te leggen, hetzij door het Internationaal Gerechtshof ermede te belasten. Na beëindiging van het juridisch geschil zou dan verder overleg kunnen plaatsvinden.

Minister *Van den Brink* zeide zich geheel te kunnen verenigen met het eerste deel van het betoog van Minister *Lieftinck*. Het afbreken van de besprekingen zou tot gevolg hebben, dat het handelsverkeer ongeregeld blijft. Ter illustratie van de belangrijkheid van dit verkeer vermeldt hij, dat kwantitatief de handel tussen Nederland en Indonesië belangrijker is dan voor de oorlog. De reactie van de Nederlandse delegatie acht hij te scherp vooral nu men niet verder is gekomen dan het poneren van de wederzijdse standpunten. De zogenaamde vier suggesties acht hij weinig serieus. Nu blijkt, dat aan Indonesische zijde nog enige verwarring bestaat is het niet gewenst reeds op afbreken van de besprekingen aan te sturen. Met de suggestie van Minister *Stikker* om eerst over het juridisch standpunt tot klaarheid te komen gaat de Minister gaarne accoord. Aldus forceren wij niet een breuk, hetgeen economisch ook allergevaarlijkst zou kunnen zijn. Internationaal zou Nederland dan ook niet sterk staan. Spreker acht eveneens het Nieuw-Guineaprobleem onoplosbaar en ziet slechts als mogelijkheid te trachten er zo goed mogelijk uit te komen door te zeggen, dat wij – alvorens het juridisch probleem is opgelost – niet verder kunnen. De handelsbesprekingen zouden intussen voortgang kunnen hebben. Met het tweede deel van het betoog van Minister *Lieftinck* is de Minister het in zoverre niet eens, dat ook bij volledige genoegdoening van de Indonesiërs nog weinig waarde zou zijn te hechten aan de verbindendheid voor langere of kortere termijn van verdragen, omdat in het algemeen Indonesië zich weinig aan de gebondenheid door overeenkomsten gelegen laat liggen.

Minister *Beel* ziet met bezorgdheid, dat de Nederlandse delegatie feitelijk voorstelt de besprekingen af te breken. Hij wijst op het geduld, dat bij de besprekingen inzake Korea wordt opgebracht. Hij stemt gaarne in met de suggestie van Minister *Stikker*, maar vraagt zich af, of daaraan nog niet iets moet voorafgaan. Gevraagd zou kunnen worden aan de Indonesische delegatie of zij nog niet iets anders naar voren heeft te brengen. Het voordeel is, dat dan niet de breuk door ons wordt gemaakt. De Minister is het er overigens mee eens, dat de vier Indonesische punten uitgaan van reeds aanwezige juridische souvereiniteit bij Indonesië.

Minister *Mansholt* is over het verloop van de besprekingen niet zo teleurgesteld, omdat hij nooit iets anders heeft verwacht, dan thans naar voren is gebracht. De inhoud van de statement doet hen betwijfelen of de leiding van de Nieuw-Guineacommissie wel voldoende waarde heeft gehecht aan alle belangrijke factoren die inmiddels in deze vergadering naar voren zijn gekomen.

Staatssecretaris *Götzen* deelt mede, dat overeen was gekomen, dat hij de leiding van de Nieuw-Guinea-commissie op zich zou nemen, indien aan Indonesische zijde Prof. Supomo zich met de leiding zou hebben belast. Toen vast kwam te staan, dat Mr. Teng voorzitter zou zijn, is besloten Prof. Pieters van onze kant aan te wijzen.

Minister *In 't Veld* kan zich verenigen met de suggestie van Minister Stikker, al zou hij vooraf de Indonesische delegatie willen zien medegedeeld, dat haar verklaringen niet geheel duidelijk zijn en zou daarbij onderzocht willen zien of dit ook wel het onwrikbare standpunt aan die zijde is. Mocht dit zo wezen, dan ware het juridisch geschil te behandelen op de wijze zoals door Minister Stikker voorgesteld.

Minister *Mulderij* is het eens met de Minister Lief tinck, dat er geen aanleiding is thans reeds de kwestie zo scherp te stellen. Overigens heeft hij uit het betoog van voornoemde ambtgenoot te veel beluisterd, dat wenselijk is Nieuw-Guinea te abandonneren, omdat anders o.a. geen langlopende verdragen tot stand komen. Hij acht het van grote betekenis eerst meer over de achtergrond van het Indonesische standpunt te weten te zien komen, omdat bij hem nog niet vaststaat of dit wel een serieuze betwisting van de souvereiniteit over Nederlands-Nieuw-Guinea is.

Hij vraagt zich af of Nederland niet nog verder moet gaan door zich zelfs bereid te verklaren Nieuw-Guinea uit de ijskast te halen. Eerst zou dus gevraagd moeten worden wat men aan Indonesische zijde wil, waarna Nederland zich over dit voorstel zou hebben uit te spreken. In training moge enig voordeel verscholen zijn, het biedt toch weinig uitzicht.

Hij acht het voorleggen van het geschil voor een Hof van weinig zin; het is de Indonesische delegatie te doen om een goede onderhandelingspositie; daarom tracht zij in eerste aanleg haar eigen uitgangspunt zo scherp te stellen om zo veel mogelijk uit de besprekingen te halen. De Minister wijst er nog op, dat steeds bij pogingen om een dading aan te gaan verschil van mening over de juridische ondergrond bestaat, maar dit het overleg over een compromis niet behoeft te beletten. Hij vraagt zich af hoe de besprekingen zouden moeten verlopen als Nederland het proces heeft gewonnen. Hij verwacht dat Indonesië dan nog onhandelbaarder zal zijn. Bekend is, dat de Staten-Generaal een sterk negatieve houding in deze aannemen. De Minister vraagt zich echter af of de Kamerleden wel voldoende geplaast zijn voor alle – voornamelijk ook handels-economische – consequenties. Staatssecretaris *Blom* antwoordt hierop, dat de commissie voor Uniezaken in een gesprek met de heer Lamping duidelijk voor het alternatief is gesteld òf een compromis òf blijvende schade aan onze economische betrekkingen tot Indonesië. Minister *Peters* vraagt zich af of dit alternatief wel bestaat. Zijn onze economische belangen in Indonesië door tegemoetkomendheid inzake Nieuw-Guinea wel te verzekeren? Komt het ook niet in strijd met het vroeger ingenomen standpunt, dat wij ter wille van onze economische belangen Nieuw-Guinea niet zullen “verkopen”?

De *Minister-President* stelt voorop, dat de Nieuw-Guineabesprekingen zijns inziens volkomen uitzichtloos zijn. Enig positief resultaat schijnt uitgesloten, omdat in Nederland geen enkel voorstel met tweederden meerderheid zal worden aanvaard. Aanvankelijk is nog wel gedacht aan tussenoplossingen, - spreker was en is daarvan een voorstander, terwijl hij gekant is tegen overdracht aan Indonesië – maar zeker voor de Staten-Generaal zijn deze thans onverteerbaar. Indonesië heeft bovendien in een vorige fase reeds iedere tussenoplossing van de hand gewezen. Ook nu wordt er van die kant geen enkel constructief voorstel gedaan. De Minister heeft deze kwestie nog besproken met Acheson, die minder geïnteresseerd bleek in de wijze van oplossing van het probleem dan in een vreedzaam verloop van de besprekingen. De Minister heeft er daarbij op gewezen, dat – evenmin als in de Soedan en Kashmirkwestie – voorshands een voor beide partijen bevredigende oplossing is te vinden.

De Minister meent, dat het voorstel van Minister Stikker zakelijk vrijwel met het ontwerp-statement overeenkomt, maar dat het vriendelijker wordt gezegd. Hij is daarvoor. Zijns inziens ware voorop te stellen, dat niet is vol te houden, dat het voor de zakelijke besprekingen onverschillig is welk juridisch uitgangspunt men kiest. Uit de zogenaamde suggesties blijkt ook reeds hoe zeer het Indonesische uitgangspunt het doen van constructieve voorstellen belemmert. Aangewezen lijkt het daarom eerst de juridische vraag tot een beslissing te brengen, waartoe het Uniehof de eerst aangewezen instantie is. Over een andere instantie ware onderling nader te overleggen. De Minister acht het niet gewenst nadere voorstellen van Indonesische zijde uit te

lokken, omdat Nederland daarop toch “neen” zal moeten zeggen, aangezien wij eigenlijk niets kunnen bieden. De Minister heeft indertijd in de Eerste Kamer wel betoogd, dat het op de weg van Indonesië ligt om het juridische geschil aanhangig te maken, maar hij acht het niet onjuist, nu men tot besprekingen is gekomen, af te spreken, dat het geschil gezamenlijk aanhangig wordt gemaakt. Overigens is hij van mening, dat de Indonesische Regering er weinig voor zal gevoelen eerst een gerechtshof het juridisch geschilpunt te doen beslissen, omdat men zich over de uitslag weinig gerust gevoelt. De Minister acht het Nederlandse standpunt internationaal belangrijk sterker indien op bovenstaande wijze wordt geprocedeerd. Minister *Peters* wijst er nog op, dat de Indonesische Regering waarschijnlijk weinig gevoelt voor behandeling van het juridisch geschil vooraf, omdat bij de nota naar aanleiding van de moeilijkheden gerezen bij het voorstel tot grondwetsherziening ook reeds het voorstel van gerechtelijke behandeling is gedaan, waarop men toen taal noch teken heeft laten horen.

De *Raad* bespreekt vervolgens de vraag of – gelet op de bepalingen van het Uniestatuut – wel de mogelijkheid aanwezig is om het geschil na onderling overleg te doen behandelen door een ander instantie dan het Uniehof. Weliswaar kunnen beide partijen wijziging brengen in hetgeen men overeen is gekomen, maar daarbij moet rekening worden gehouden, dat de Unieovereenkomsten door de Staten-Generaal zijn geratificeerd, zoodat afwijking daarvan niet buiten goedvinden van de Staten-Generaal zal kunnen plaatsvinden. De vraag is ook of de toezegging om met de Kamer vooroverleg te plegen bij eventuele veranderingen van standpunt in de Nieuw-Guineakwestie niet dwingt tot ruggespraak met het Parlement; betwijfeld wordt of de bereidheid mede het geschil aan een rechter voor te leggen wel zo'n wijziging van standpunt is. Besloten wordt, dit voor de volgende morgen in de Kamercommissie de Nieuw-Guinea-bespreking zal worden behandeld. Afgewacht zal worden of de Commissie geheime zitting van de Kamer verlangt.

Minister *Lieftinck* vroeg zich af of niet wenselijk zou zijn het gehele vraagstuk nog eens in studie te nemen ter voorbereiding van een nota voor het Parlement. De *Raad* bleek van mening, dat meer in het bijzonder bij de begrotingen telkens weer gewezen is op de vele consequenties, welke het Nieuw-Guineavraagstuk heeft. De Indonesische deskundigen onder de Kamerleden zijn stellig zeer wel op de hoogte van alle kanten van deze zaak, maar het geheel is uit de zakelijke sfeer gekomen. In dit verband wijst Minister *Van den Brink* er op, dat weliswaar kwantitatief onze export naar Indonesië groter is dan voor de oorlog, maar dat de kranten er niet voor gevoelen een dergelijk bericht te plaatsen. Ook over de mogelijkheden van aantrekking van werkkrachten wordt vrijwel niets gepubliceerd, hoewel die toch niet ongunstig zijn.

Minister *Lieftinck* acht het van grote betekenis aan Indonesische zijde vooral de vrees weg te nemen, dat Nederland een grote militaire macht in de rug van Indonesië zou (kunnen) opbouwen. Minister *Staf* is het er mede eens, dat onzerzijds zo open mogelijk de militaire manipulaties moeten worden behandeld. De Minister deelt mede, dat bericht is binnengekomen, dat gevechten van ongedefinieerde omvang zijn uitgebroken tussen infiltranten en de Marine; verdere gegevens ontbreken nog. De *Minister-President* merkt op, dat moeilijk overeenkomstig het voorstel van Minister *Lieftinck* onzerzijds de toezegging kan worden gedaan, dat geen grotere troepenmacht in Nieuw-Guinea zal worden gestationneerd dan men onderling overeenkomt. Aangezien Indonesië de vrijheid behoudt de infiltraties op te voeren is het nodig, dat onzerzijds geen binding bestaat, die belet daaraan het hoofd te bieden.

Minister *Rutten* deelt mede, dat Indonesië een postzegel uitgeeft, waarop als Indonesisch grondgebied Nieuw-Guinea voorkomt. Staatssecretaris *Götzen* voegt hieraan toe, dat door de uitgeverij Djambatan, die indertijd gesubsidieerd werd door de Stichting Culturele Samenwerking met Indonesië in Amsterdam een Indonesische atlas werd uitgegeven, waarop eveneens Nederlands Nieuw-Guinea als Indonesisch grondgebied wordt aangeduid. Met de Stichting zal hierover contact worden opgenomen.

Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat de gegevens over de zogenaamde wapen- en militairensmokkel via de Philippijnen nog niet alle binnen zijn, waarschijnlijk berust alles op de

fantasie van een onverantwoordelijk journalist. Intussen zou Subardjo met Cochran over deze geruchten hebben gesproken en lijkt het de Staatssecretaris gewenst te laten merken, dat wij van deze bespreking op de hoogte zijn.

De Raad besluit overeenkomstig het voorstel van de Minister-President en Minister Stikker een verklaring te doen afleggen, waarin wordt voorgesteld eerst de juridische basis voor de Nieuw-Guineabesprekingen door een gerechtelijke instantie te laten vaststellen. De Staatssecretarissen Blom en Götzen zullen het concept hiertoe gereed maken.

Middagvergadering

Aanwezig: Zie morgenvergadering.

---

15. *Memorie van antwoord op het voorlopig verslag betreffende zes wetsontwerpen tot verandering in de Grondwet* (Brief van de Minister van Binnenlandse Zaken d.d. 24 Januari 1952, nr. U 261.)

Minister *Beel* heeft weinig hoop, dat de voorstellen met betrekking tot de nieuwe rechtsorde tot Grondwetsherziening zullen leiden. Niettemin acht hij het o.a. uit prestigeoverwegingen tegenover Indonesië ongewenst thans het voorstel terug te nemen. Staatssecretaris *Götzen* vraagt of het minder ongelukkig is, indien na zware debatten en veel publiciteit tenslotte het voorstel zou vervallen. Minister *Beel* antwoordt, dat in dat geval de Kamer zelf verantwoordelijkheid heeft aanvaard en dat thans terugnemen van het voorstel in de Kamer reacties zal wekken en deze zich zal afvragen of men bij de indiening van het voorstel wel voldoende verantwoordelijkheid heeft onderkend. De *Minister-President* meent, dat het zwaartepunt van de beslissing in deze moet liggen bij de Unieaangelegenheid. Weliswaar wordt betoogd – hij kan dit ook volgen –, dat het Unierecht niet meer van de Grondwet afhankelijk is, maar de Minister vindt het toch in het algemeen een merkwaardige coincidentie, indien over opheffen van de Unie wordt gesproken, terwijl in de Grondwet nog staat, dat er tussen Nederland en Indonesië een Unie zal zijn. Ook buiten toedoen van Nederland is de federale structuur van Indonesië niet tot stand gekomen; het is een anomalie in de Grondwet de aanwijzing daartoe te handhaven. Indien de Staten-Generaal niet tot herziening van de bepalingen in verband met de nieuwe rechtsorde zouden willen overgaan, zal in het debat duidelijk moeten worden gesteld, dat niet redelijk is straks het verwijt van Grondwetschennis te uiten, indien het resultaat van de besprekingen met Indonesië leidt tot andere resultaten dan de Grondwetgever zich dacht.

Minister *Lieftinck* zou het juist hebben gevonden, indien de benaming West-Nieuw-Guinea in plaats van Nederlands Nieuw-Guinea was gekozen. Na de moeilijkheden, welke er tussen Nederland en Indonesië met betrekking tot dit voorstel van Grondwetsherziening al zijn geweest, is het stellig naar de mening van Minister *Beel* weinig opportuun alsnog tot naamswijziging over te gaan. Minister *Mulderije* zou dit ook niet juist vinden nu de Nederlandse Regering bij de besprekingen met Prof. Supomo wil voorstellen, dat over de soevereiniteit-de-jure een uitspraak van een rechterlijke instantie wordt gevraagd, aangezien Nederland van mening is, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea nog steeds bij haar berust.
